

ضیافتِ شبانه برای ایران‌شناس نامدار آمریکایی

۶ خرداد ۱۴۰۵ ساعت ۱۶:۲۰

در این تصویر مهمانی شام شجاع الدین شفا (معاون فرهنگی وزارت دربار) بمناسبت سفر پروفیسور ریچارد فرای (ایران‌شناس آمریکایی) در هتل هیلتون با حضور چند تن از مقامات علمی و فرهنگی کشور مشاهده می‌شود. ریچارد فرای شرق‌شناس مشهور آمریکایی، ۷۰ سال از ۹۴ سال عمرش را صرف ایران‌شناسی و شرق‌شناسی با تمرکز بر فلات ایران کرد. تاریخ ایران را در دانشگاه هاروارد تدریس می‌کرد و صدرالدین (کریم) آفاخان نیز از دست‌پرورده‌های فرای است.

ریچارد نلسون فرای (Frye Nelson Richard) دهم ژانویه ۱۹۲۰ در خانواده‌ای سوئدی تبار در آلابامای آمریکا متولد شد. ریچارد فرای سپس به همراه خانواده به ایالت ایلینوی نقل مکان کرد. در دوران نوجوانی با مطالعه داستان‌های تاریخی به شرق و تاریخ آن علاقمند شد و به همین سبب هم‌زمان با تحصیل در رشته فلسفه در دانشگاه ایلینوی، در رشته تاریخ نیز به تحصیل پرداخت و زبان عربی و ترکی و هنرهای اسلامی را آموخت. او پس از گذراندن دوره‌های چین‌شناسی و باستان‌شناسی چین و ژاپن، زبان فارسی هم آموخت.

ریچارد نلسون فرای بیش از ۷۰ سال از زندگی‌اش را صرف مطالعه و پژوهش درباره تاریخ و فرهنگ فلات ایران کرد و یکی از آخرین بازماندگان نسل ایران‌شناسان و شرق‌شناسانی چون آرتور کریستین سن و آرتور پوپ، رومن گیرشمن و پروفیسور آلبرت امستد بود که شرق‌شناسی را در دانشگاه‌های جهان بنیان گذاشتند و تألیفات بسیاری درباره فرهنگ و هنر و تاریخ ایران داشتند.

ریچارد نلسون فرای در سال‌های ۱۹۴۳ و ۱۹۴۴ به ایران و افغانستان و هند سفر کرد و در این سفرها به آثار باستانی علاقه وافری یافت. در سال ۱۹۴۶ با ارائه ترجمه کتاب تاریخ بخارای از انجمن بورسیه‌های دانشگاه هاروارد بورسیه شد و در دانشکده مطالعات مشرق‌زمین و آفریقا در لندن به تحصیل زبان سغدی و پهلوی پرداخت و پس از بازگشت به هاروارد شروع به تدریس انسان‌شناسی و تاریخ و مذاهب خاورمیانه کرد و هم‌زمان زبان ارمنی را آموخت. به سبب تلاش وی برای ایجاد کرسی تدریس زبان ارمنی و ارمنی‌شناسی در دانشگاه هاروارد، لقب «ارمنی افتخاری» را دریافت کرد.

تلاش‌های ریچارد نلسون فرای منجر به ایجاد کرسی تدریس مطالعات ایرانی در دانشگاه کلمبیا شد و به عنوان اولین استاد کرسی مطالعات ایرانی منصوب شد. بعدها آن‌جا را به قصد هاروارد ترک کرد. هم‌چنین یکی دیگر از کارهای فرای در هاروارد، تأسیس مرکز مطالعات خاورمیانه بود. او یکی از بنیادگذاران مرکز مطالعات خاورمیانه در تهران بود و نخستین مدرسه تابستانی مطالعات ایرانی را در دانشگاه شیراز سازمان داد.

فرای سفرهای متعددی به ایران کرد که از جمله آنها می‌توان به سفرش در اوایل دهه هشتاد اشاره کرد.

ریچارد نلسون فرای در ۹۱ سالگی و در مرداد ۱۳۸۹ (ژوئیه ۲۰۱۰) از سوی محمود احمدی‌نژاد خانه‌ای تاریخی و مجلل در اصفهان برای زندگی در ایران تا پایان عمرش دریافت کرد. او در وصیتش خواسته تا پس از مرگش در اصفهان و در کنار رودخانه زاینده رود نزدیک آرامگاه پروفیسور آرتور پوپ شرق‌شناس معروف به خاک سپرده شود.

از میان کتاب‌های بسیاری که فرای درباره تمدن ایران و ایرانیان نوشته‌است می‌توان به کتاب‌های زیر اشاره کرد:

- ترجمه تاریخ بخارا
- میراث باستانی ایران
- عصر زرین فرهنگ ایران
- تاریخ باستانی ایران
- نلسون فرای، ریچارد، میترا (مهر) در باستان‌شناسی ایران، ترجمه ابوالقاسم اسماعیل پور مطلق، مجله باستان‌شناسی و تاریخ، سال دوم، شماره ۲، ۱۳۶۷،
- ویرایش چهار جلد از کتاب تاریخ ایران کمبریج (از یورش اعراب تا زمان سلجوقیان)

ریچارد نلسون فرای در روز پنج‌شنبه ۲۷ مارس ۲۰۱۴ (هفتم فروردین ۱۳۹۳) در سن ۹۴ سالگی در شهر بوستون درگذشت.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/50334/آمریکایی-نامدار-شناسد-ایران-شبانہ-ضیافت/>